

Δωδεκανήσιοι Ευεργέτες ή Ευεργέτες των Δωδεκανησ(ί)ων (Σύμη)

ΣΥΜΗ

Σημαντικοί δωρητές στη Σύμη, όπως φαίνεται, υπάρχουν πολλοί. Ανάμεσα τους η οικογένεια Φαρμακίδη, η οποία δώρισε το αρχοντικό της στη σημερινή Μουσειακή Συλλογή Σύμης, η οικογένεια Πετρίδη, από τη οικογένεια Κρανίδα κ.ο.κ. Σίγουρα υπάρχουν όμως και άλλοι δωρητές σε διαφορετικά πλαίσια. Παρακάτω θα δούμε κάποιους από αυτούς.

Α) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η Σύμη ως νησί είχε πλούτο και ευημερία. Έτσι γεννήθηκε η ιδέα της ιδρύσεως πνευματικών κέντρων και εκπαιδευτηρίων κατ' απομίμηση άλλων υπόδουλων περιοχών του έθνους.

Έτσι το 1765 μεταξύ των άλλων εμφανίζεται η περίφημη σχολή της Αγίας Μαρίνας.

Πρέπει δε να σημειώσουμε ότι τα Δημοτικά Σχολεία της Σύμης από την εποχή του Σ. Ι. Αγαπητίδη (1930), και λίγο νωρίτερα γίνονται ιδιοκτησία του Δήμου που προήλθαν περισσότερο από δωρεές, εκτός ενός το οποίο αγοράστηκε με χρήματα της κοινότητας και αυτή ήταν η Γ' Δημοτική Σχολή.

Η Α' Δημοτική Σχολή αρρένων είναι δωρεά της χήρας, Ιωάννου Καστριού, έγινε το έτος 1882 και αργότερα καταργήθηκε.

Η Β' δημοτική αρχή ανηγέρθη το έτος 1886, δαπάνες των υιών Νικήτα Πετρίδου, που αργότερα δωρήθηκε στον Δήμο της Σύμης. Η θεμελίωση του Σχολείου έγινε την 15 Σεπτεμβρίου 1886 και ονομάστηκε «ΠΕΤΡΙΔΕΙΟ».

Στο άνω μέρος της πόλεως το Χωριό βρίσκεται το Παρθεναγωγείο, δωρεά των συζύγων Γεωργίου και Ειρήνης Ιωαννίδου. Ο Γεώργιος Ιωαννίδης εκτός των άλλων, άφησε υποτροφίες για μαθητές που ήταν άποροι και ήθελαν να ακολουθήσουν ανώτερες σπουδές.

Με χρήματα της Κατίνας Ι. Κατσαρά, αγοράστηκε κτίριο για να στεγάσει τους μαθητές του εν Δημογεροντία παρθεναγωγείου επειδή το αρχικό κτίριο δεν επαρκούσε.

Επίσης το Δημοτικό Σχολείο που πήρε το όνομα του από τον πρώτο δάσκαλο «Νίκο Γιανναρά» και στεγαζόταν στην οικία του Κώστα Μουστάκη.

Συνοψίζοντας, τα Δημοτικά Σχολεία που τροφοδοτούσαν με μαθητές το Γυμνάσιο ήταν:

Κάτρειο, Πετρίδειο, Γιανναρά, Ιωαννίδειο Παρθεναγωγείο, Παρθεναγωγείο του Ατσιαλού.

ΠΑΝΟΡΜΙΤΕΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Η ιστορία του Πανορμιτείου Γυμνασίου Σύμης όπως αυτή παρατίθεται στην ιστοσελίδα του

Το έτος 1920 αποφασίστηκε η ίδρυση Γυμνασίου στην Σύμη, που θα έφερε την επωνυμία Πανορμίτειο Γυμνάσιο. Το σχολείο αυτό θα ιδρυθεί ως την ανωτέρα της νήσου Σχολή και τα έξοδα της συντήρησης του θα αναλάβει η Ιερά Μονή Ταξιάρχου Μιχαήλ του Πανορμίτη . Ορίστηκε, τότε, ειδική Επιτροπή για την υπόδειξη κατάλληλου οικοπέδου, όπου θα κτιζόταν το νέο κτίριο του Γυμνασίου. Η επιτροπή ενέκρινε ως κατάλληλο τόπο το χώρο της Δημόσιας Ελληνικής Σχολής (παλιότερο εκπαιδευτικό ίδρυμα) επάνω στο Κάστρο . Δεν αναγέρθηκε εκεί το Γυμνάσιο επειδή

δεν επέτρεψε η Ιταλική διοίκηση. Παράλληλα με την επιτροπή ο Αρχιμανδρίτης Μακάριος προτείνει το Γυμνάσιο να κτιστεί στην τοποθεσία Ανεμόμυλοι. Προβλήθηκαν ακόμη και άλλες δυσχέρειες.

Επειδή δεν υπήρχαν αρκετά χρήματα για τον σκοπό αυτό, ο τοποτηρητής Ηγούμενος της Ιεράς Μονής του Ταξιάρχη Μιχαήλ του Πανορμίτη Μακάριος ο Γ' (1902-1924) ανέλαβε να περιοδεύσει στην Αίγυπτο, όπου ήταν εγκατεστημένοι πολλοί Συμιακοί και υπήρχε και αξιόλογη παροικία Συμιακών, για να εξοικονομήσουν χρήματα για την ίδρυση του Γυμνασίου. Ο Μακάριος μετά το τέλος της περιόδου του στη χώρα του Νείλου επέστρεψε στο νησί με το ποσό των 60000 λιρών που ήταν τότε αρκετό για να απόκτηση το νησί της Σύμης το Γυμνάσιο που χρειαζόταν .

Πολλές σκέψεις προτάθηκαν γύρω από την οικοδόμηση του νέου γυμνασιακού κτιρίου. Τελικά, επικράτησε η γνώμη να αγορασθεί έτοιμο το οίκημα που θα επισκευαζόταν και θα διαμορφωνόταν έτσι, ώστε να καταστεί κατάλληλο για να λειτουργήσει ως διδακτήριο .

Το έτος 1922, στις 12 Φεβρουαρίου, έγινε η αγοραπωλησία της οικίας των αδελφών Ι.Κοντογιάνη για να στεγασθεί σε αυτήν το Γυμνάσιο. Τα εγκαίνια του διδακτηρίου έγιναν στις 18/9/1922 και για να τιμηθεί η χορηγούσα Μονή, το διδακτήριο ονομάστηκε Πανορμίτειο Γυμνάσιο . Η δωρεά και η ημερομηνία των εγκαινίων

απαθανατίσθηκαν σε ειδική μαρμάρινη πλάκα, που στολίζεται στο υπέρθυρο της εσωτερικής κεντρικής εισόδου του κτιρίου. Επίσης υπάρχει άλλη μία πλάκα με τα ονόματα και άλλων ευεργετών.

Το έτος 1927 οι Συμιακοί της Αμερικής πρόσφεραν στο Πανορμίτειο Γυμνάσιο σημαντικό χρηματικό ποσό για τη συγκρότηση εργαστηρίου φυσικής και χημείας.

Το έτος 1923 η Ελληνική Παιδεία Σχολή του Κάστρου λειτουργούσε ως μικτό πεντατάξιο Γυμνάσιο και στο μεταξύ άρχισαν οι ενέργειες, για να αναγνωρισθεί από το Ελληνικό Κράτος ως Γυμνάσιο της Αλλοδαπής. Το έτος 1924, αναγνωρίστηκε ως ομοταγές Γυμνάσιο του Ελληνικού Κράτους με διάταγμα του Βασιλέως Γεωργίου Β΄.

Κατά το χρόνο που γίνονταν οι ενέργειες για την αναγνώριση του Πανορμιτείου Γυμνασίου ως ισότιμου σχολείου με τα αντίστοιχα Γυμνάσια, που λειτουργούσαν στην Επικράτεια του Ελληνικού Κράτους, εγέρθηκαν μερικές αντίθετες φωνές που συνιστούσαν να μη λειτουργήσει στη Σύμη Κλασσικό Γυμνάσιο, αλλά επαγγελματική Σχολή, που θα θεράπευε την αναπτυσσόμενη βιοτεχνία-βιομηχανία στον Ελλαδικό χώρο. Άλλωστε από τις αρχές του 20ου αιώνα αυτή τη γραμμή υιοθέτησε το Υπουργείο Παιδείας του Ελληνικού Κράτους. Η αντίληψη αυτή όμως δεν βρήκε ανταπόκριση στην Σύμη, όπου χαρασσόταν η πολιτική της εκπαιδευτικής μόρφωσης των παιδιών των Συμιακών.

Από το έτος 1929 μέχρι το έτος 1934 το Πανορμίτειο Γυμνάσιο λειτουργούσε ως μικτό εξατάξιο Γυμνάσιο. Από το έτος 1934 μέχρι το έτος 1937 λειτουργήσε ως τριτάξιο Γυμνάσιο μικτό (κατώτερη μέση σχολή), αφού η Ιταλική Διοίκηση κατήργησε τις τρεις ανώτερες τάξεις του. Έτσι, το Πανορμίτειο Γυμνάσιο το έτος 1937 μετατράπηκε σε μέσο Ιταλικό Σχολείο (Scuola Media Italiana). Από το έτος 1937 μέχρι το έτος 1939 περίπου το Πανορμίτειο Γυμνάσιο λειτούργησε ως Scuola Media Inferioris. Από το έτος 1945 μέχρι το 1946 λειτούργησε ως Ελληνικό μικτό εξατάξιο Γυμνάσιο.

Μετά την ενσωμάτωση, δηλαδή από το σχολικό έτος 1947-1948 μέχρι το 1965 το Πανορμίτειο Γυμνάσιο λειτούργησε ως εξατάξιο Γυμνάσιο. Από το Μάρτη του 1965 μέχρι της 29/9/1967 το σχολείο λειτουργούσε ως τριτάξιο (μικτό) Γυμνάσιο και ως τριτάξιο (μικτό) Λύκειο. Από την 1/10/1967 το Πανορμίτειο Γυμνάσιο λειτούργησε ως εξατάξιο Γυμνάσιο. Από το 1977 και έπειτα λειτουργεί ως τριτάξιο Γυμνάσιο και ως τριτάξιο Λύκειο.

Το Πανορμίτειο Γυμνάσιο συμπλήρωσε φέτος 89 χρόνια ευδόκιμης λειτουργίας.

ΜΟΝΗ ΠΑΝΟΡΜΙΤΗ

«Στην άλλη άκρη του νησιού που τ'άστρο λαμπυρίζει

Ξενητεμένοι Συμιακοί σταθήτε με καϋμό

Και το μεγάλο θησαυρό που την γωνιά στολίζει,

Από μακριά να στείλετε προσκύνημα θερμό»

Ἡ λαϊκή διήγηση γιά τήν ανέγερση τῆς Μονῆς, ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ἐνῶ ἔσκαβε κάποτε μιά εὐλαβῆς οἰκοδέσποινα – ἡ «Μαριώ τοῦ Πρωτενιοῦ» – στό κτῆμα της στόν Πάνορμο, βρῆκε κάτω ἀπό ἕνα σχῖνο μιά μικρή παλαιά Εἰκόνα τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. Μέ ἄκρα μυστικότητα πῆρε τήν Εἰκόνα καί τήν μετέφερε στό Εἰκονοστάσι τοῦ σπιτιοῦ της στήν Σύμη, ὅπου καί ἔκαιγε ἀκοίμητο καντήλι. Τήν ἐπομένη μέρα διαπίστωσε ὁμως, ὅτι ἡ Εἰκόνα ἔγινε ἄφαντη. Ὅταν ἀργότερα πῆγε στό κτῆμα της στόν Πάνορμο, τήν βρῆκε στήν ἀρχική της θέση κάτω ἀπό τό σχῖνο. Ἡ νοικοκυρά ξανάφερε τό Εἰκόνισμα στό σπίτι της, μά αὐτό παραδόξως ἐπέστρεψε στό σημεῖο πού βρέθηκε. Τό γεγονός αὐτό ἐπαναλήφθηκε τρεῖς φορές. Ἡ λύπη τῆς γυναίκα ἐπαυσε, ὅταν εἶδε σέ ὄνειρο τόν Ἀρχάγγελο Μιχαήλ λαμπροφοροῦντα καί ἀπαστράπτοντα, ὁ ὁποῖος τῆς ἐξέφρασε τήν ἐπιθυμία του νά παραμείνει ἐσαεὶ στόν Πάνορμο. Κατόπιν τούτων, ἡ εὐσεβῆς γυναίκα ἀνακοίνωσε πλέον τό γεγονός καί μέ τήν συνδρομή τῶν συμπατριωτῶν της, ἀνήγειρε μικρό Ναῦδριο, στό ὁποῖο καί ἐνθρόνισε τόν Ταξιάρχη».

Ἐπίσης τό ὅτι ὁ Πανορμίτης ὑπῆρχε καί πρῖν τόν 15ο αἰ. ὑπεμφαίνει ἡ ἀναφορά τοῦ Γάλλου περιηγητῆ Λουί Λακρουά, ὁ ὁποῖος στό ἔργο του «Τά νησιά τῆς Ἑλλάδας, Ἱστορία καί Περιγραφή, 1853», ἀναφέρει ὅτι οἱ Συμαῖοι κατέβαλαν φόρο στούς Ἰωαννίτες Ἱππότες τῆς Ρόδου. Μετά τό 1352 ὁ φόρος αὐτός, ἀντικαταστάθηκε μέ τήν

ἐφ' ἅπαξ δόση πεντακοσίων «ἄσπρων» καί τήν μεταθανάτια μεταβίβαση τῶν ὑπαρχόντων τῶν Μοναχῶν τοῦ νησιοῦ, στό συγκεκριμένο Ἱποτικό Τάγμα.

Ἀδιάφυστο στοιχεῖο ὅμως, ἀποτελεῖ ἡ ἐπιγραφή τοῦ ξίφους τῆς ἐφέστιας ἱερᾶς Εἰκόνας τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, ἡ ὁποία ἀναφέρει ὅτι ἡ ἐπαργύρωση τῆς Εἰκόνας ἔγινε τό 1724. Τήν ἐποχή αὐτή ὅμως, τό Μοναστήρι δέν εἶχε ἀνακαινισθεῖ ἀκόμα καί δέν εἶχε λάβει τήν μορφή πού διατηρεῖ μέχρι σήμερα. Τοῦτο συνέβη τό ἔτος 1783. Μέ βάση τήν λογική ὅμως, εικάζουμε ὅτι ἡ θαυματουργή Εἰκόνα τοῦ Ταξιάρχου, ἀναμφισβήτητα θά βρισκόταν ἐντός ἄλλου παλαιότερου Ναοῦ, ἴσως μικρότερου, πού θά ὑπῆρχε στήν θέση τοῦ σημερινοῦ.

ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ

Οἱ ἐργασίες γιά τήν ἀνοικοδόμηση τοῦ Καθολικοῦ (τοῦ κεντρικοῦ δηλ. Ναοῦ), ἄρχισαν πιθανόν τήν ἀνοιξη τοῦ 1776, ἀπό τόν Συμαῖο Ἡγούμενο, ἱερομόναχο Νεόφυτο Κακκακί. Ὁ ἐν λόγῳ δραστήριος κληρικός βρίσκοντας τά πάντα ἐρρειπωμένα στόν Πανορμο, ἀνέλαβε τόν δύσκολο ἀγῶνα τῆς ἀνασυγκροτήσεως καί ἀνασυστάσεως τοῦ Πανορμίτη. Ἡ ἀνάγκη τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς κατεστραμμένης παλαιότερας Μονῆς ἦταν ἐπιτακτική. Ἡ ἤδη ἀθρόα προσέλευση τῶν προσκυνητῶν αὐξανόταν συνεχῶς καί παράλληλα γινόταν ἐντονότερο τό εὐσεβές αἴτημά τους γιά μεγαλύτερο χῶρο λατρείας, ἀντάξιο τῆς φήμης τῶν πολλῶν θαυμάτων τοῦ Πανορμίτη. Ἐτσι ὁ Νεόφυτος γιά νά συγκεντρώσει τά ἀπαραίτητα χρήματα γιά τήν ἐπίτευξη τοῦ ἱεροῦ του πόθου, ταξίδεψε σέ διάφορα νησιά φτάνοντας μέχρι τήν Μυτιλήνη.

Ἡ ἄνω πόρτα τῆς Μονῆς πρὸς τὸν Καβαλλάρη

Ἡ Κοινότητα τῆς Σύμης στό μεταξύ τό 1777 γιά νά μὴν χάνεται πολύτιμος χρόνος, μέ τήν συναίνεση τοῦ Νεοφύτου διόρισε ἐπίσης Ἡγούμενο τοῦ Πανορμίτη τόν μεγαλύτερο σέ ἡλικία ἀδελφό του ἱερομόναχο Κάλλιστο, ὁ ὁποῖος μέχρι τότε

ήγουμένευε στήν Μονή τοῦ Μεγάλου Σωτήρος (Νερᾶς) τῆς Σύμης. Οἱ δύο ἀδελφοί καταβάλοντας κυριολεκτικά υπεράνθρωπους ἀγῶνες καί προσπάθειες, ὕψωσαν τήν τείχη τοῦ φρουριακοῦ συγκροτήματος καί ἀνεκαίνισαν ἐκ βάθρων τό Καθολικό πού ὀλοκληρώθηκε τήν 23η Μαΐου τοῦ 1783 καί ἔκτοτε διά τῆς φοβερᾶς προστασίας τοῦ Ταξιάρχου, διασώζεται ἀλώβητο.

Γιά τόν σκοπό αὐτόν, προσκάλεσαν τόν Ρόδιο ἀρχιτέκτονα «μαστρ' Ἀναστάση Καρναβᾶ», ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε τήν μελέτη καί τήν προσωπική ἐπίβλεψη τῶν ἐργασιῶν τοῦ νέου Καθολικοῦ. Ὁ προγενέστερος Ναός μᾶλλον μικρότερος, πύ ἀκομπος τοῦ σημερινοῦ καί ἐτοιμόρροπος, δέν ἔγινε προσπάθεια νά ἀνακαινισθεῖ, παρά μόνο διατηρήθηκε ἕνα μικρό τμήμα τῆς τοιχοποιΐας στήν βορειοανατολική πλευρά του, πού ἐνσωματώθηκε στήν κατασκευή τοῦ καινούργιου. Ἔτσι, στήν ἴδια θέση θεμελιώθηκε οὐσιαστικά ἐξ ἀρχῆς νέος Ναός, ἡ ἀρχιτεκτονική τοῦ ὁποῖου προσέλαβε ἐπιρροές τῆς Γοτθικῆς τέχνης, σύνηθες φαινόμενο στά Δωδεκάνησα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, κατάλοιπο ἀπ' τό πέρασμα τῶν Σταυροφόρων τῆς Δύσεως. Οἱ ἐξωτερικές διαστάσεις του εἶναι 18 X 8 περίπου μέτρα.

Ἡ ἀγιογράφηση τῶν παραστάσεων αὐτῶν, πραγματοποιήθηκε τό ἔτος 1792 ἀπό τοῦς αὐτόχθονες ἀγιογράφους Ἱερομόναχο Νεόφυτο τόν Συμαῖο καί Κυριακό Καρακωστή. Τό συμπέρασμα αὐτό ἐξάγεται ἀπό τήν σαφή μαρτυρία τῆς ἐπιγραφῆς πού βρίσκεται στό ὑπέρθυρο τῆς εἰσόδου καί ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ἀνιστορήθη οὗτος ὁ θεῖος καί πάνσεπτος Ναός τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ τοῦ Πανερμιώτη διά συνδρομῆς Καλλίστου καί Νεοφύτου τῶν Ἱερομονάχων, δαπάνης δέ πάντων τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιεροτάτου ἀγίου Ρόδου κυρίου Καλλινῆκου, ἐπιτροπεύοντος Βασιλείου προσκυνιτοῦ. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1792. Κατά μήνα Ἰούλιον. Χεῖρ Νεοφύτου Ἱερομονάχου καί Κυριακοῦ τῶν ἀπό Σύμης».

Ἄνοδος πρὸς τήν κοινὴν Τραπεζαρίαν

Ὁ Ἱερομόναχος Νεόφυτος ἀποτελεῖ ἕναν ἐκ τῶν κορυφαίων Συμαίων ἀγιογράφων, ὁ ὁποῖος δραστηριοποιεῖται κατά τό β' ἡμισυ τοῦ 18ου αἰῶνα τόσο στήν ἰδιαιτέρα του

πατρίδα, ὅσον καί στά ὑπόλοιπα Δωδεκάνησα. Τό 1781, λίγα χρόνια νωρίτερα ἀπό τήν ἀγιογράφιση τοῦ Πανορμίτη, ἔχει ἀγιογραφήσει τόν Ναό τῆς Παναγίας Ἐλεούσης στίς Καλυθιές τῆς Ρόδου, συνεχίζει μέ τήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου στό μικρό Χωριό τῆς Τήλου, ἐνῶ ἀρκετά χρόνια νωρίτερα εἶχε φιλοτεχνήσει Ναούς στήν Νίσυρο καί τήν Κάρπαθο. Μελετῶντας συγκριτικά τήν ἀγιογράφιση τῶν προαναφερομένων μνημείων, πιθανολογοῦμε ὅτι τήν χρονική στιγμή πού ἀγιογραφοῦσε τό Καθολικό τοῦ Πανορμίτη, βρίσκεται πρὸς τά τέλη τῆς ζωῆς του καί γιὰ τοῦτο συνεπικουρεῖται στήν ἐργασία του αὐτή ἀπό τόν ἐπίσης αὐτόχθονα Κυριακό Καρακωστή, πρᾶγμα πού δέν συνηθίζει στίς προηγούμενες δουλειές του. Τό ἀποτέλεσμα τῆς κοινῆς ἐργασίας τους, ἀποτελεῖ ἴσως τήν κορωνίδα καί ταυτόχρονα τό κύκνειο ἄσμα τῆς ἐν γένει καλλιτεχνικῆς δημιουργίας τοῦ Νεοφύτου.

ΤΟ ΚΩΔΩΝΟΣΤΑΣΙΟ

Κατασκευάσθηκε το 1905 ἀπό τον αείμνηστο Γιώργη Χατζησταυριό και εσωβατίσθη ἀπό τον Ναξαίο καλόγερο Ματθαίο.

Ἡ ἀνέγερση του κωδωνοστασίου ἐγινε με τις συνεισφορές ὅλων των Συμιακῶν. Ἡ πρώτη γενναία προσφορά ἀπό τριάντα χρυσά εικοσοφραγκα προήλθε ἀπό τον θερμότατο θιασώτη του Πανορμίτη και ευπατρίδη Σπετσιώτη Αθανάσιο Μαρουλάκη ἀκολούθησε δε ο Ὑδραῖος Πάνος Τρέκας που δῶρισε την καμπάνα βάρους 1000 οκάδων και ἀξίας τριακοσίων χρυσῶν εικοσόφραγκων.

Πάντα οἱ Ὑδραῖοι ἐδείχναν σεβασμό στον Πανορμίτη. Το «Ὑδραϊκό» ἐκτίσθη το ἔτος 1783 ἀπό δωρεά του Ὑδραίου πλοιάρχου Παντελή Ζώρζη.

Ἡ ἹΕΡΑ ΕΙΚΟΝΑ

Ἡ ἐφέστια θαυματουργή ὑπερμεγέθῃς Εἰκόνα τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ τοῦ Πανορμίτη, προκαλεῖ δέος καί κατάνυξη σέ κάθε εὐσεβῆ ψυχή. Βρίσκεται ἐντοιχισμένη στήν δεξιά ἐσωτερική πλευρά τοῦ Καθολικοῦ, δίπλα ἀπό τήν νοτία θύρα τοῦ Ἱεροῦ καί περιβάλλεται ἀπό ξυλόγλυπτο ἐπιχρυσωμένο εἰκονοστάσι.

Τό πιθανότερο εἶναι ὅτι κατασκευάστηκε ἴσως ἀπό τόν καταξιωμένο ἀγιογράφο Στελιανό Γενίτη τοῦ Ἰωάννου καταγόμενον ἀπό τόν Χάνδακα τῆς Κρήτης (σημερινό Ἡράκλειο). Ὁ Γενίτης πιθανολογεῖται πώς ἤρθε στήν Σύμη μετά τό ἔτος 1618 κατόπιν προσκλήσεως τῆς ἄλλης μεγάλης Μονῆς τοῦ νησιοῦ, αὐτῆς τοῦ Ρουκουνιώτη. Στήν Μονή αὐτή, κατασκεύασε τήν «λατρευτική» Εἰκόνα τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, καθώς καί μιά Εἰκόνα τῆς Φιλοξενίας τοῦ Ἀβραάμ. Τό πολύ σπουδαῖο στοιχεῖο εἶναι βέβαια, ὅτι καί στίς δύο ἐνυπογράφως διασώζει τό ὄνομά του. Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Σ. Καρανικόλας ἀναφέρει τά ἑξῆς: «Εἶναι δέ εἰκόν τοῦ ἰδίου μεγέθους μέ τήν θαυματουργόν εἰκόνα τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ τήν εὕρισκομένην εἰς τό Καθολικόν τῆς μονῆς Πανορμίτου.... Ἐπειδή καί ἡ ὁμοιότης περί τήν ζωγραφικήν τέχνην μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν εἰκόνων τῶν δύο τούτων Ἱερῶν Μονῶν εἶναι καταπληκτική, ἀγόμεθα εἰς τό συμπέρασμα ὅτι αὐταί εἶναι ἔργα τοῦ ἰδίου ἀγιογράφου, ἢ ὑπογραφή τοῦ ὁποίου δέν ἀποκλείεται νά ὑπάρχη κάτωθι τῆς ἐπαργυρώσεως». Τήν ἄποψη τοῦ ἀειμνήστου Πρωτοπρεσβυτέρου, συμμερίζεται καί ὁ Συμαῖος θεολόγος Γεώργιος Ἀσκητής στήν σχετική μελέτη του γιά τήν Μονή Ρουκουνιώτη, «Ἡ ἐν Σύμη Ἱερά Σταυροπηγιακή καί Πατριαρχική Μονή Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ τοῦ Ρουκουνιώτου». Τοῦτο δέν εἶναι ἀπίθανο νά ἰσχύει, διότι τήν ἴδια ἀκριβῶς περίοδο ἢ διαφορετικῆς μορφῆς Μονή τοῦ Πανορμίτη, εἶχε δική της ἀκμή καί δόξα. Ἔτσι θέλοντας νά «συναγωνισθεῖ» ἀμιλλωμένη εὐγενῶς τήν Μονή Ρουκουνιώτη, ἀνέθεσε ἴσως στόν ἴδιο ἀγιογράφο, τήν ἱστορήση τῆς μεγάλης Εἰκόνας τοῦ Πανορμίτη. Ἐπίσης ἡ ἐπαργύρωσή τους ἔγινε ἀποδεδειγμένα ἀπό τόν ἴδιο τεχνίτη. Αὐτή τοῦ Πανορμίτη προηγεῖται κατά μία δεκαετία. Τό χρονικό τῆς ἐπαργυρώσεως ἔχει ὡς ἑξῆς: Τό ἔτος 1724 ἡ Μονή τοῦ Πανορμίτη εὕρισκομένη σέ μεγάλη ἀκμή καί δόξα, καλεῖ πρώτη

τόν διάσημο ἀργυροχρυσόχοο Ἰωάννη Πελοποννήσιο γιά νά ἐπαργυρώσει τήν μεγάλη Εἰκόνα τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. Ὁ ξακουστός αὐτός τεχνίτης ἀνέλαβε πράγματι τό ἔργο καί μέ δαπάνες ὅλης τῆς κοινότητος τῆς Σύμης πολύ σύντομα τό ὀλοκλήρωσε, καταλίποντας στούς μεταγενεστέρους ἕνα δημιούργημα ὑψηλῆς καλλιτεχνικῆς καί θρησκευτικῆς ἀξίας. Οἱ σημαντικότερες αὐτές πληροφορίες μέ τήν μορφή ἱαμβικοῦ ἐπιγράμματος, διασώζονται σμιλεμένες στό ξίφος τοῦ Ταξιάρχη, καί ἐδῶ παραθέτουμε τό ἐπίγραμμα τοῦτο αὐτούσιο:

«Ζῶ ἐν τῷ ἄνω ποιῶντα σε ἀρχέτη.

Ἦ τῆς Σύμης ἅπαντες δῶρα προσῆξαν Ναυκράται, ἱερεῖς τε καί οἱ Κοινότης Ἀργυράν προσάγουσι δ' εἰκόνα τήν δε.

Σύ δ' αὐτός περισῶζε τό οἶκημα

Τοῖς ἐμοῖς χρόνοις ἠξίωσ(α)ς ἰδεῖν με

Ἦ ἀρχηγέτα Κυρίου Ταξιάρχα

Ἀργυράν καί πάντιμον τήν σήν εἰκόνα

ὁ Νεόφυτος ἀρχιερέυς τῆς Ρόδου

Ἄλλ' ὦ στρατηγέ τοῦ Θεοῦ τῶν ἀπάντων Ψυχῆν ἐμήν φύλαττε ὡς προ(τ)οστάτης Καί γραμματοποιόν τοῦτον τόν θεῖον Μέμνησθε πάντες Ἰωάννου Πελοποννήσου. ΑΨΚΔ Μαρτίου ΙΘ ».

Τελειώνοντας θα ήθελα να ζητήσω να με συγχωρέσουν κάποιοι από τους πολυπληθείς ευεργέτες των νησιών μας που δεν τους ανάφερα.

Το υλικό συγκεντρώθηκε από τα βιβλία «Η Εκπαίδευση εις την Σύμην» του Γ.Θ.Βεργωτή», «Ο Πανορμίτης και η περιώνυμη Μονή του», του Μιχ. Σκευοφύλακα, «Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΟΡΜΙΤΟΥ ΣΥΜΗΣ», του Ι.Μ. Χατζηφώτη, Σύλλογος Φίλων Περιηγητών , Ιερά Μονή Πανορμίτου, από το διαδίκτυο, και από την wikipedia.

Μανώλης Κολεζάκης

manolisnkolezakis@hotmail.com